Eindtermen, ZILL, methodedoelen en getuigschriften …

Hoe en wat bij kinderen met bijzondere onderwijsbehoeften (en een gemotiveerd verslag of een verslag) in de lagere school? link inhoud

Tien Vanesser & Annemie Desoete

Probleemstelling: als ondersteuner word je vaak geconfronteerd met volgende vragen:

Moeten leerlingen alles in de werkboeken rekenen en taal kennen en kunnen?
Mogen scholen weigeren de leerling zijn hulpmiddelen te laten gebruiken bij toetsen?
Kunnen kinderen een getuigschrift krijgen wanneer ze de eindtermen bereiken MET hulpmiddelen?
Moeten kinderen ALLE eindtermen bereiken?

Deze vragen willen we beantwoorden via regelgeving (decreet Basisonderwijs, Referentiekader Onderwijs Kwaliteit, VN-verdrag voor de rechten van de mens). We geven een woordje uitleg over eindtermen, leerplandoelen (in dit geval ZILL van het Katholiek Onderwijs), en de methodes van de uitgeverijen die daarop geënt zijn. We hebben het over het gemeenschappelijk curriculum, en het individueel aangepast traject versus het individueel aangepast curriculum waarbij de eindtermen losgelaten worden. Tot slot komen we tot een besluit wat betreft het gebruiken van hulpmiddelen in het leer- en evaluatieproces en het in voldoende mate bereiken van voldoende eindtermen om een getuigschrift te krijgen. Belangrijk is dat leerlingen vervolgonderwijs aankunnen en kunnen functioneren op de arbeidsmarkt in een steeds sneller veranderende maatschappij.

1. Leerlingen met bijzondere onderwijsbehoeften: doelgroep

Tal van kinderen ervaren problemen met het leren lezen, schrijven of rekenen. We onderscheiden hier een aantal verschillende doelgroepen: kinderen met

- een leerstoornis: dyslexie of/en dyscalculie,
- minder cognitieve mogelijkheden,
- een autismespectrumstoornis.

link 1 doelgroepen

Uiteraard zijn er nog andere doelgroepen die om één of andere reden problemen ervaren met het leren lezen, spellen en/of rekenen. In deze bijdrage focussen we ons op deze drie groepen kinderen.

2. Het wettelijk kader: Het is geen vrijblijvende keuze om kinderen met bijzondere onderwijsbehoeften maximale onderwijskansen te bieden

1. Het decreet Basisonderwijs zegt het volgende: Link decreet Basisonderwijs

“Het gewoon basisonderwijs is in principe verantwoordelijk voor het onderwijs aan alle leerlingen van bedoelde leeftijdscategorie. Het moet door blijvende aandacht en verbreding van de zorg zoveel mogelijk leerlingen blijvend begeleiden. Het werkt hiervoor op een systematische, planmatige en transparante wijze samen met het CLB en de ouders en doet, in het bijzonder voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, gepaste en redelijke aanpassingen, waaronder het inzetten van

remediërende, differentiërende, compenserende of dispenserende maatregelen naargelang de noden van de leerling. De specifieke onderwijsbehoeften van leerlingen en de ondersteuningsbehoeften van het onderwijspersoneel en de ouders staan daarbij centraal."

2. Referentiekader voor onderwijskwaliteit (ROK) link ROK

Het ROK wordt door de inspectie gehanteerd: "Het bieden van een kwalitatief goed zorgbeleid is een erkenningsvoorwaarde voor de school. Het ROK verplicht een schoolteam om kwaliteitsvol onderwijs te bieden aan ALLE lerenden."

"Schoolteams brengen de beginsituatie van de lerenden in kaart, en spelen daarop in **met** redelijke aanpassingen**, aangepaste trajecten of individuele begeleiding en zorg op maat."**

"Schoolteams moeten openstaan voor differentiatie, zowel in doelen, leerinhouden en -activiteiten als in evaluatie."

Het beoogde effect van de evaluatie is lerenden stimuleren om verder te gaan met hun leerproces.

3. VN-verdrag van de rechten van de mens en decreet Basisonderwijs.

Elk kind heeft recht op redelijke aanpassingen. Als school ben je verplicht om redelijke aanpassingen te voorzien voor leerlingen die daar nood aan hebben. Het is zelfs zo dat niet voorzien in redelijke aanpassingen voor kinderen die daar nood aan hebben, gezien kan worden als discriminatie. Dat staat in het VN-verdrag en in het decreet Basisonderwijs, artikel 8.
De onderwijskundige vertaling van dit VN-verdrag gebeurde op 1 september 2015 toen het M-decreet in werking trad.

- VN-verdrag, artikel 24 onderwijs: link VN verdrag
  De aandacht voor lerenden met specifieke onderwijsbehoeften of beperkingen groeide met het **VN-verdrag** (UNESCO, 1994). In 2009 ratificeerde België het VN-verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap. Dit verdrag bepaalt dat mensen met een handicap recht hebben op een goed leven en op een volwaardige deelname aan de maatschappij, dus ook aan het onderwijs.

3. Paradigmashift: van stoornis naar krachtgericht detecteren

Door het VN-verdrag en het **M-decreet** (dat wellicht omgevormd wordt tot een decreet met een 'andere naam') kwam er een paradigmashift van

- kijken naar stoornissen naar
- het krachtgericht detecteren van onderwijsbehoeften.

Alle kinderen kregen recht op redelijke aanpassingen. Als school werd men ook verplicht om redelijke aanpassingen te voorzien voor leerlingen die daar nood aan hadden.

Voorbeelden:

- De evidentie dat we evenwichtsoefeningen op de balk niet als doel stellen voor iemand met één been, maar zoeken naar een andere passende opdracht.
- Ook zullen we het doel 'met een passer een cirkel kunnen tekenen' waarschijnlijk minder bindend stellen voor leerlingen met één arm en hopelijk ook voor sommige leerlingen met DCD (*developmental coordination disorder*).

- Ook voor leerlingen met dyslexie/dyscalculie kan het op zoek gaan naar aangepaste doelen (bv. schatten) of ondersteuning bij het oplossen van doelen (bv. kloklezen, bepaalde bewerkingen) nodig zijn.
- Leerlingen met dyscalculie kunnen types van bewerkingen en oefeningen op kloklezen maken met een zakrekenmachine of formularium/opzoek- of onthoudboekje.
- Leerlingen met een visueel of auditief probleem mogen dit type toetsen toch ook maken met bril, hoorapparaat, …

Het lijkt voor de hand liggend dat toetsen (en evaluaties van het al dan niet behalen van eindtermen) dan ook mogen gemaakt worden met die 'redelijke aanpassingen'.

In de gemiddelde populatie neemt men aan dat 15% van de leerlingen in die fase van verhoogde zorg zitten. Bij deze leerlingen zijn redelijke aanpassingen noodzakelijk om hen kwaliteitsvol onderwijs te laten volgen. Dit kan maar door te zorgen dat doelen niet alleen 'uitdagend' maar ook **'haalbaar'** zijn.

4. Wat staat er in de eindtermen en leerplannen, en in welke mate en op welke manier kunnen we die bereiken?

De eindtermen. link eindtermen wisk /link eindtermen Nederlands

Het decreet Basisonderwijs(art 44) stelt: "Eindtermen zijn minimumdoelen die de overheid noodzakelijk en bereikbaar acht voor een bepaalde leerlingengroep." Met minimumdoelen wordt bedoeld: "enerzijds een minimum aan kennis, inzicht en vaardigheden die alle leerlingen van de leerlingengroep verwerven tijdens het leerproces en anderzijds een minimum aan attitudes die de school nastreeft bij de leerlingen".

Het behalen van een getuigschrift lager onderwijs is momenteel gekoppeld aan het behalen van die eindtermen. Bij sommige leerlingen lijkt het vrij logisch dat men sommige eindtermen gaat vervangen door gelijkwaardige of andere eindtermen.

Zo zal niemand een probleem maken voor het vervangen van een eindterm over voetballen bij lichamelijke opvoeding als kinderen maar 1 been hebben. Ook zal niemand een punt maken over de vraag of kinderen hun prothese hierbij mogen gebruiken. Hetzelfde geldt voor het maken van toetsen met een bril op en hoorapparaat in.

Toch lijkt dit tot meer discussie te leiden bij meer 'onzichtbare handicaps', terwijl we ook hier alleen een inspanningsverplichting hebben. Het 'gezond verstand' leert ons dat we voor bepaalde groepen leerlingen met bijzondere onderwijsbehoeften onze tanden best niet stukbijten om bepaalde eindtermen te proberen bereiken zonder hulpmiddelen.

Leerplandoelen (in dit artikel beperken we ons tot het leerplan van het Katholiek onderwijs) link ZILL

Koepels hebben de 'eindtermen' vertaald in 'leerplandoelen'. In de 'concordantietabellen' vind je terug hoe een leerplandoel overeenkomt met een eindterm. Er zijn enkele verschillen te vinden in de leerplandoelen die de verschillende koepels maakten.

Voor de basisscholen van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen werd het leerplanconcept "Zin in leren! Zin in leven!" (ZILL) ontwikkeld.

In “Zin in leren! Zin in leven!” zijn de leerinhouden geordend onder tien ontwikkelvelden met onderliggende ontwikkelthema’s. Vier ontwikkelvelden zetten specifiek in op de persoonsgebonden ontwikkeling van leerlingen, zes op hun cultuurgebonden ontwikkeling. Onder de ontwikkelthema’s zijn generieke doelen met daaraan verbonden leerinhouden en leerlijnen opgenomen. Deze bevatten alle leerinhouden die noodzakelijk zijn om de ontwikkelingsdoelen voor het gewoon kleuteronderwijs na te streven, de eindtermen voor het gewoon lager onderwijs te bereiken en de leergebiedoverschrijdende en attitudinale ontwikkelingsdoelen en eindtermen na te streven.

De generieke doelen, hun onderliggende leerinhouden en ontwikkelstappen in de leerlijnen worden in het leerplan geconcordeerd met de ontwikkelingsdoelen en eindtermen die door de Vlaamse regering zijn vastgelegd voor respectievelijk het gewone kleuter- en lager onderwijs.

Methodedoelen

Uitgeverijen ontwikkelen methodes, manieren om de eindtermen te behalen. Ze ontwikkelen lespakketten met handboeken en werkboeken en didactisch materiaal. Zij maken daarvoor keuzes voor specifieke middelen, manieren om een doel te realiseren. Deze keuzes zijn niet in de eindtermen bepaald, maar een eigen keuze van de uitgeverij.

link keuze voor een bepaald middel

De uitgeverijen werken samen met pedagogen en specialisten om hun methodes uit te werken, en leveren een grondig en kwalitatief goed product. Ze hanteren een tijdspad per schooljaar over de lagere school gespreid en zorgen dat alle eindtermen aan bod komen. De methodes worden regelmatig opnieuw op punt gesteld rekening houdend met nieuwe inzichten in de pedagogische wereld, of ze worden vervangen door een modernere versie.

Schoolteams verkennen methodes en kiezen ervoor een bepaalde methode aan te kopen en te implementeren in hun hele school. Zij gaan in grote of minder grote mate mee in de keuzes en het tijdspad en middelen van de uitgeverij. Leerlijnen, structuren en werkwijzen lopen door over de verschillende leerjaren. Bordboeken en online inoefenplatformen worden meegeleverd. Klasleerkrachten gaan er mee aan de slag.

Uitgeverijen verwijzen in hun handleiding expliciet naar de eindtermen en naar de vertalingen door de verschillende onderwijskoepels zoals ZILL voor het Katholiek onderwijs. Zij verwerken in hun werkwijze de curriculumdoelen maar eveneens persoonsgebonden doelen zoals zelfsturing, zelfcorrectie, …

Concordantietabellen zijn uitgewerkt per les en bijgevoegd in de handleidingen. In de werkboeken wordt zichtbaar onderscheid gemaakt in basisleerstof, remediëring en uitbreiding (bronnen: ‘Rekensprong’ van Van Inn, en ‘Wiskanjers’ van Plantyn).

5. **Het gemeenschappelijk curriculum en het individueel traject** (dit is geen individueel aangepast curriculum!)

Het minimum, de uitbreiding en het maatwerk

De eindtermen richten zich op het behalen van een getuigschrift lagere school. Het gaat hier over de minimumdoelen die de leerlingen moeten bereiken. Dit komt ruwweg overeen met de leerstof van het vierde leerjaar. Methodes bieden lesmateriaal dat veel uitbreiding biedt op het minimum. De toekomstige ingenieursstudent heeft dat nodig!

Voor de doorsnee leerling zijn deze methodes meestal prima. De leerling krijgt alle leerstofonderdelen systematisch aangeboden in een mooie opbouw. Bij moeilijkheden bevatten de methodes remedieermateriaal. De leerling bereikt één na één de eindtermen en wordt klaargestoomd voor vervolgonderwijs.

Methodes bieden gedeeltelijk een antwoord voor leerlingen die wat andere noden hebben. Leerlingen met grotere noden en hun leerkrachten blijven in de kou staan. In differentiatie wordt gemakkelijk een stap teruggezet binnen dezelfde methode (vb. leerling in tweede leerjaar werkt opnieuw met het materiaal voor eerste leerjaar). Het is een veel grotere inspanning voor de leerkracht om een andere aanpak/voorstelling/opbouw te zoeken en te vinden. Leerkrachten moeten zelf op zoek gaan naar aangepaste didactiek en oefenmateriaal en maatwerk leveren:

1. **Wat?** Leerkrachten werken leer- en werkbundels uit. De eindtermen worden niet losgelaten, de uitbreiding daarvan wel. Dit is geen individueel aangepast curriculum, wel een individueel traject binnen het gemeenschappelijk curriculum. Het blijft gericht op het bereiken van de eindtermen. Voor wie alleen de basis nodig heeft, switchen de gewone werkboeken zeer snel van onderwerp en opbouw/lay-out van de leerstof. Deze leerlingen hebben veel oefeningen van hetzelfde en een eenvoudige lay-out nodig op eenzelfde manier.

2. **Doel en middel?** De uitgeverijen maken keuzes voor een manier van aanpak, dus een middel om het doel/de eindterm te bereiken. Dit is niet de enig mogelijke manier van aanpak. Niet alle leerlingen leren op dezelfde manier, die manier is niet voor elke leerling de beste. Naast elke specifieke methode bestaat er genoeg ander materiaal om maatwerk te leveren. Dit vraagt echter een grotere inspanning van de leerkrachten en goede kennis van de eindtermen. Scholen en leerkrachten zijn niet meer gewoon om te vertrekken vanuit de eindtermen of ZILL, om dan de geschikte aanpak te zoeken en uit te werken. Methodedoelen en bijhorende procedures nemen de plaats in van eindtermen in de hoofden van leerkrachten.

3. **Zes jaar lagere school?** Het tijdspad van de methodes wordt een bepalende factor voor de scholen. Leerlingen worden gestimuleerd om allemaal op hetzelfde moment aan hetzelfde tempo specifieke inzichten te krijgen (vb. “we zijn week x dus nu moeten we nu les x doen”). Voor de spreiding van de lesinhouden in de tijd is er maatwerk nodig. Leerlingen die naar 1B georiënteerd worden, moeten enkel de basisleerstof kennen. Lesinhouden in 5de en 6de leerjaar gaan daar ver boven. De inhouden van de eerste vier leerjaren moet dus slim over de lagere schoolloopbaan gespreid worden. Grondige kennis van de eindtermen is noodzakelijk om goed maatwerk te kunnen leveren en om de leerstof die eigenlijk ‘uitbreiding’ is, in de werkboeken te durven schrappen.

voorbeeld het honderdveld

6. Evalueren en het getuigschrift

Er zijn nog veel onduidelijkheden, vooroordelen en misvattingen over het inzetten van hulpmiddelen, of het schrappen van lesdelen in de gangbare didactische methodes op school. Zeker bij toetsen en evaluaties. Kan een leerling zijn getuigschrift krijgen wanneer hij een rekenmachine gebruikt bij de toetsen? Mag hij spellcheck gebruiken om een boodschap te formuleren? Scholen worden hier steeds sterker in en omarmen de leerlingen met speciale onderwijsbehoeften, mede onder druk van

externe hulpverleners (revalidatiecentra en privétherapeuten). Ons grootste doel is alle leerlingen te steunen in hun leerproces!

1. Zo zegt het Katholiek Onderwijs Vlaanderen (2020):

Het getuigschrift basisonderwijs wordt uitgereikt als sluitstuk van een breed evaluatiesysteem. Het schoolbestuur reikt het getuigschrift basisonderwijs uit, op voordracht van de klassenraad, aan leerlingen die eindtermgerelateerde leerplandoelen in voldoende mate bereiken.

'In voldoende mate' omvat een kwantitatief en een kwalitatief aspect. De leerling moet voldoende leerplandoelen bereikt hebben (= kwantitatief) en op een voldoende beheersingsniveau (kwalitatief). Soms behaalt een leerling bepaalde leerplandoelen niet of niet tot op het vereiste beheersingsniveau omwille van beperkingen of omdat hij pas erg laat instroomde (bijvoorbeeld anderstalige nieuwkomer).

Of die leerling het getuigschrift krijgt, hangt af van de autonome beslissing van de klassenraad. De klassenraad gaat na of de bereikte leerplandoelen voldoende in aantal en beheersingsniveau zijn om het **vervolgonderwijs** succesvol aan te vatten. Daarbij zal de groei die de leerling doorheen de onderwijsloopbaan maakte en de zelfsturing die hij toont, zeker een rol spelen. Het gaat immers om een **toekomstgerichte deliberatie**.

De mogelijkheid tot vervolgonderwijs is dus absoluut een factor die mag meespelen. Zo kan het perfect dat een anderstalige nieuwkomer die pas in het vijfde leerjaar instroomt, het getuigschrift basisonderwijs krijgt als blijkt dat de leerling veel leerwinst maakt en over voldoende zelfsturing beschikt. Je geeft voor zo'n leerling wel extra informatie mee over zijn taalvaardigheid.

Leerlingen die de leerplandoelen in voldoende mate bereiken, krijgen dus een getuigschrift uitgereikt. Voor de andere leerlingen neemt de klassenraad een onderbouwde beslissing op basis van het zorg- of leerlingendossier. Daarin staan de leergroei en de compenserende en dispenserende maatregelen beschreven; verder ook de stappen die het schoolteam ondernam om de leerling in zijn ontwikkeling te stimuleren en alle afspraken die daarover met ouders en leerling gemaakt werden. De beslissing neemt men aan het eind van de basisschool maar is al veel eerder het gespreksonderwerp van overlegmomenten met de ouders en de leerling.

2. Wat zegt het ROK?

"De school streeft naar een maximale leerwinst voor alle lerenden. De stakeholders pleiten voor een ontwikkelingsgerichte aanpak om een zo breed mogelijke leerwinst te bereiken, en dit bij zoveel mogelijk lerenden. Goed onderwijs streeft naar een brede en algemene vorming van de lerenden, met een duidelijke opbrengst in verschillende domeinen. Lerenden worden volgens de stakeholders uitgedaagd om alle mogelijkheden die ze in zich dragen ten volle te ontwikkelen en te benutten. Het is voor de stakeholders belangrijk dat goed onderwijs de lerenden voldoende breed gaat voorbereiden om te functioneren in een veranderende maatschappij.

Goed onderwijs zorgt volgens de stakeholders voor een kwalificatie op maat van elke lerende: een gepast en gewenst diploma, binnen een gepast en gewenst tempo met als finaliteit een diploma of getuigschrift dat de lading dekt en voldoet aan de verwachtingen van de arbeidsmarkt en vervolgopleidingen.

Stakeholders vinden het een opdracht van de school om lerenden gekwalificeerd te laten uitstromen en de schooluitval zoveel mogelijk te beperken. Een kwalificatie is niet alleen het einddoel maar leidt

tot (de voorbereiding op) <u>een job</u>. Naast een gekwalificeerde uitstroom is ook een vlotte doorstroming <u>(instroom, doorstroom en uitstroom</u>) van belang." (ROK, blz 25).

Het beoogde effect van de evaluatie **is <u>lerenden stimuleren om verder te gaan met hun leerproces.</u>**

3. Roger Standaert (2014; s.d.) is heel kritisch over de waarde en vooral over het nut van een 'getuigschrift lager onderwijs'.

Roger Standaert is onderwijsexpert. Als lerarenopleider, onderwijsbegeleider heeft hij verschillende functies gekend in het onderwijs. Hij doceerde vergelijkende en internationale pedagogiek aan de Universiteit Gent. Hij publiceerde een tiental boeken en talrijke artikels in nationale en internationale tijdschriften.

"Het getuigschrift is ontstaan in de negentiende eeuw. Een circulaire van minister Schollaert van 17 december 1898 (dus nog voordat er leerplicht bestond, die dateert van 1914) voerde het getuigschrift lager onderwijs in voor leerlingen die voldoende punten haalden. Het getuigschrift basisonderwijs heeft lange tijd een civiel effect gehad, waarbij basisonderwijs werd beschouwd als finaliteitsonderwijs voor een zekere norm van geletterdheid. In het verleden werd dat getuigschrift gevraagd voor openbare functies zoals postbode en veldwachter. Het basisonderwijs is echter al lang geen finaliteitsonderwijs meer. En nu zeker, <u>in het licht van een leerplicht tot 18 jaar, is het basisonderwijs een eerste fase in een traject van leerplicht en van levenslang leren</u>."

"Het getuigschrift verliest daardoor zijn zin. En dat geldt a fortiori voor een selectieve eindtoets. Het getuigschrift is in die zin niet meer functioneel. Meer zelfs, het gaat in tegen de principes van een zorgbrede basisschool (Standaert, blz 12). Standaert stelt dan ook ondubbelzinnig: "**Het getuigschrift basisonderwijs is een belangrijke hindernis in een talentgerichte benadering van de schoolloopbaan.**" (Standaert, blz 12-13). Hij gaat verder: "Als we uitgaan van de visie dat ieder kind over bepaalde talenten beschikt - en dat lijkt nogal evident - dan moeten we het einde van die talenten niet fixeren op de leeftijd van twaalf jaar. Dan hebben kinderen nog zes jaren leerplicht voor zich. Het effect van zo'n selectief getuigschrift op de leermotivatie wordt zwaar onderschat. Ook de weerslag op het zelfbeeld (mislukking) is bijzonder groot, en dat bij het begin van wat een nieuwe start in het secundair onderwijs zou kunnen zijn. Mensen die nog nooit een mislukking hebben ervaren in het onderwijs kunnen zich onvoldoende indenken wat het voor een kind betekent om op die wijze afgewezen te worden en door de leeftijdsgenootjes als dom te worden beschouwd. Laat het dan nog zijn dat het getuigschrift wordt uitgereikt op basis van uitsluitend meetbare gedragingen en dan nog alleen bij taal en rekenen. Attitudes en andere talenten komen niet in aanmerking. Een dergelijk verdict fixeert de groeikansen van een kind. Dat is in elk geval onrechtvaardig voor kansarme leerlingen, die precies een achterstand hebben goed te maken. **In de plaats van een dergelijke vroegtijdige selectie kunnen we opteren voor een concept van positief oriënteren**." (Standaert, blz 13).

Met Standaert (2014; 2015) kunnen we dus afvragen of zo'n getuigschrift nog van deze tijd is en wat het nog betekent, nu jongeren dit niet meer nodig hebben om postbode of veldwachter te worden. Is zo'n toegangsticket op vervolgonderwijs nog van deze tijd of is het een draak die de deur van de A-stroom bewaakt? Kunnen we dit niet beter afschaffen of in elk geval iedereen 'het voordeel van de twijfel geven'? In tijden van corona is dit omzichtig omspringen met oordelen nog meer van belang om kinderen niet (voor de rest van hun leven) fout en bindend te oriënteren.

Besluit

Als antwoord op de vraag van leerkrachten en ondersteuners of kinderen een getuigschrift lager onderwijs kunnen krijgen als ze bepaalde doelen bereiken met hulpmiddelen (sprint, rekenmachine, fiches ...) of als ze niet alle doelen bereiken, kunnen we dus volmondig **'ja'** antwoorden. Een leerling mag toetsen maken met een tafelkaart of opzoekboekje met spellingsregels! Het is nodig om te overleggen met de klassenraad, ouders en CLB.

Deze 'redelijke aanpassingen' lijken voor de hand te liggen om kinderen met bijzondere onderwijsbehoeftes 'gelijke onderwijskansen' te geven. Het onderwijsdecreet, het referentiekader voor onderwijskwaliteit en het VN-verdrag voor de rechten van de mens/personen met een handicap verplichten ons ertoe.

Leerlingen moeten niet alles in de werkboeken kennen en kunnen! In de boeken komt veel meer aan bod dan de eindtermen vragen! Voor leerlingen met bijzondere onderwijsbehoeften kan het zijn dat leerkrachten de gangbare methode in de school moet lossen en maatwerk voorzien. Maatwerk dat zich baseert op de eindtermen situeert zich nog steeds op het gemeenschappelijk curriculum. Pas wanneer we de eindtermen gaan lossen (vb. een uurtje extra turnen i.p.v. de rekenles meedoen met rekenmachine), hebben we een individueel aangepast curriculum (IAC).

Bij discussie maak je best ook gebruik van andere ondersteunende instanties, zoals het CLB en de pedagogische begeleidingsdienst. Als men er niet uitgeraakt kan ook het meldpunt discriminatie, UNIA of zelfs het meldpunt van de inspectie ingeschakeld worden. Uiteraard blijft overleg en argumentatie het meest aangewezen. We kunnen en moeten leerlingen het best steunen in hun leerproces door in te zetten op een toekomstgerichte begeleiding die uitmondt in vervolgonderwijs en een job.

link bronnen